

TRANSFORMAREA RELAȚIILOR DE MUNCĂ ÎN CONTEXTUL DIGITALIZĂRII

- REZUMAT -

Prezenta teză de abilitare sintetizează activitatea de cercetare desfășurată ulterior obținerii titlului de doctor în drept și evidențiază principalele direcții de dezvoltare ale programului de cercetare pe care îl propun pentru etapa următoare a carierei academice.

Cercetarea s-a dezvoltat în jurul a două direcții principale: prima privește disciplina muncii și răspunderea disciplinară, iar cea de-a doua vizează domeniul telemuncii în contextul digitalizării raporturilor de muncă. Începând anul 2019, după susținerea tezei de doctorat, intitulată „**Contracte de muncă atipice**”, activitatea de cercetare orientată către cele 2 direcții s-a concretizat prin apariția a 2 monografii: „**Disciplina muncii în dreptul românesc și în dreptul comparat**”, autor Mihaela-Emilia Marica, publicată în 2024 la Ed. Universul Juridic și, respectiv, „**Telemunca – o schimbare de paradigmă în privința modului de organizare a muncii**”, autori Mihaela-Emilia Marica, Luminița Chițoran, publicată la Ed. Wolters Kluwer România în anul 2026.

Fiecare dintre cele două direcții este construită după aceeași arhitectură metodologică, fiind analizate succesiv contextul științific și doctrinar, premisele cercetării, obiectivele urmărite, metodologia utilizată, contribuțiile științifice rezultate și impactul acestora asupra dezvoltării ulterioare a programului de cercetare. Prima urmărește analiza instituțiilor clasice ale dreptului muncii din domeniul disciplinei muncii și al modalităților de adaptare a acestora la evoluțiile jurisprudențiale și doctrinare, iar cea de-a doua examinează impactul noilor forme de organizare a muncii prin telemuncă asupra aceluiași instituții juridice, într-un context caracterizat prin digitalizare, flexibilizare și redefinirea raportului dintre spațiul profesional și cel personal.

Lucrarea reunește principalele rezultate obținute în cadrul a 10 lucrări științifice elaborate după obținerea titlului de doctor și care au fost publicate în diverse formate.

Contribuțiile științifice prezentate în cercetările din cadrul tezei de abilitare își aduc aportul atât la dezvoltarea și extinderea cunoștințelor în domeniul dreptului muncii, cât și la formularea unor soluții pentru practicieni. În același timp, rezultatele obținute fundamentează direcțiile viitoare de cercetare,

orientate spre aprofundarea efectelor digitalizării asupra raporturilor juridice de muncă, dezvoltarea noilor forme digitale de organizare a activității și consolidarea standardelor europene privind protecția salariaților.

Lucrarea este structurată pe 3 secțiuni, fiecare din acestea fiind structurată pe capitole și subcapitole, în funcție de tema abordată, astfel:

SECȚIUNEA I. CONTEXTUL ȘTIINȚIFIC AL TEMEI DE CERCETARE este structurată pe trei capitole, împărțite, la rândul lor, în subcapitole:

CAPITOLUL I. Direcția de cercetare referitoare la disciplina muncii în dreptul intern și comparat este o sinteză a principalelor contribuții științifice din literatura de specialitate, organizată într-o serie de subcapitole care urmăresc dezvoltarea progresivă a instituției răspunderii disciplinare. Sunt analizate aspectele conceptuale privind abaterea disciplinară, prin delimitarea încălcărilor repetate și a încălcărilor grave ale disciplinei muncii și prin valorificarea soluțiilor existente în dreptul comparat. Tot în această secțiune sunt examinate faptele cu potențial de abatere disciplinară, prin raportare la jurisprudența națională și la experiența altor sisteme de drept. De asemenea, contextul doctrinar este completat prin analiza sancțiunilor disciplinare prevăzute de Codul muncii, cu accent asupra avertismentului scris, a criteriilor de individualizare a sancțiunii disciplinare și a etapelor procedurii disciplinare prealabile. În continuare sunt prezentate aspectele referitoare la caracterul obligatoriu al cercetării disciplinare, convocarea salariatului, particularitățile convocării telesalariaților în contextul digitalizării raporturilor de muncă și, în final, regimul juridic al deciziei de sancționare disciplinară, ca act final al exercitării prerogativei disciplinare.

Subcapitolul 1.2. Necesitatea și obiectivele direcției de cercetare referitoare la domeniul disciplinei muncii fundamentează alegerea temei și evidențiază principalele probleme teoretice și practice care au justificat dezvoltarea programului de cercetare, precum și obiectivele urmărite prin analiza instituției răspunderii disciplinare.

În continuare, în **Subcapitolul 1.3. Metodologia cercetării** sunt evidențiate metodele de cercetare utilizate pe parcursul studiilor – analiza juridico-dogmatică, metoda comparativă, cercetarea doctrinară și analiza jurisprudenței interne și europene –, precum și modul în care acestea au fost valorificate pentru fundamentarea concluziilor și a propunerilor formulate.

Partea centrală a Capitolului I este reprezentată de **Subcapitolul 1.4. Rezultate obținute și contribuții științifice ale direcției de cercetare referitoare la domeniul disciplinei muncii**, structurată în funcție de principalele etape ale dezvoltării programului de cercetare, fiecare etapă dezvoltând și aprofundând rezultatele obținute anterior și contribuind la configurarea unei viziuni unitare asupra instituției răspunderii disciplinare. Astfel, sunt prezentate contribuțiile privind fundamentarea conceptului de abatere disciplinară gravă și repetată, cercetările referitoare la constatarea abaterii disciplinare și verificarea condițiilor răspunderii disciplinare, studiile consacrate individualizării sancțiunilor disciplinare și analizei avertismentului scris, precum și cercetările referitoare la garanțiile procedurale ale cercetării disciplinare și la particularitățile convocării telesalariaților la cercetarea disciplinară. Subcapitolul 1.4 se încheie cu prezentarea contribuțiilor privind regimul juridic al deciziei de sancționare disciplinară, analizată ca act juridic final al exercitării prerogativei disciplinare.

CAPITOLUL II. Direcția de cercetare cu privire la „telemuncă” dezvoltă cea de-a doua direcție majoră a programului de cercetare și urmărește analiza transformărilor produse în dreptul muncii prin apariția și dezvoltarea telemuncii.

Capitolul II debutează cu prezentarea **Subcapitolului 2.1** consacrat **Contextului științific actual** în materia telemuncii, prezentat, pe de o parte, prin raportare la evoluțiile internaționale și europene, iar, pe de altă parte, prin raportare la cadrul normativ și doctrinar din dreptul român. Sunt evidențiate aici principalele tendințe legislative și jurisprudențiale care au determinat reconsiderarea unor instituții tradiționale ale dreptului muncii în contextul digitalizării activității profesionale.

Subcapitolul 2.2 este consacrat **Necesității și obiectivelor urmărite prin Direcția de cercetare cu referire la telemuncă**. În cuprinsul acestuia, sunt menționate principalele motive care au stat la baza alegerii acestei direcții de cercetare prin evidențierea provocărilor juridice generate de organizarea muncii la distanță, stabilind, totodată, principalele obiective urmărite: analiza regimului juridic aplicabil telemuncii prin evidențierea elementelor care definesc protecția telesalariaților, identificarea dificultăților de aplicare a legislației actuale și formularea unor soluții de interpretare și a unor propuneri *de lege ferenda* în vederea îmbunătățirii cadrului normativ intern.

În continuarea identificării obiectivelor urmărite prin direcția de cercetare referitoare la telemuncă, este prezentată **Metodologia cercetării în Subcapitolul 2.3**, bazată pe analiza comparativă a legislației interne

și europene, a doctrinei și a dreptului comparat, dar și pe valorificarea jurisprudenței relevante în materia telemuncii.

Subcapitolul final 2.4. Rezultate obținute și contribuții științifice ale direcției de cercetare referitoare la telemuncă este dedicat rezultatelor cercetării, organizate în funcție de principalele teme dezvoltate în cadrul articolelor și studiilor publicate după obținerea titlului de doctor. Sunt sintetizate astfel: contribuțiile referitoare la conceptul de *teleworking* și evoluția acestuia în contextul globalizării; contribuțiile științifice referitoare la evoluțiile reglementarilor din materia telemuncii; contribuțiile cercetărilor consacrate protecției telesalariaților în lumina reglementărilor europene; contribuțiile studiilor privind regimul juridic al obligațiilor de disponibilitate (*on-call*) în contextul particular al telesalariaților.

În CAPITOLUL III. Monografii și cursuri, ultimul capitol al primei secțiuni, sunt prezentate principalele rezultate ale activității editoriale desfășurate în cadrul programului de cercetare efectuat după obținerea titlului de doctor. Astfel, sunt evidențiate cele două monografii care sintetizează rezultatele cercetărilor dedicate disciplinei muncii și telemuncii, precum și cursul universitar elaborat în domeniul dreptului muncii, destinat studenților.

SECȚIUNEA a II-a. PROPUNERE DE DEZVOLTARE A CARIEREI UNIVERSITARE este orientată spre perspectivele de dezvoltare profesională și instituțională subsumate preocupării pentru direcțiile de cercetare menționate, precum și principalele obiective de carieră, pe cele trei mari direcții: activitatea didactică, activitatea de cercetare și activitatea administrativă.

SECȚIUNEA III. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE cuprinde lista principalelor referințe bibliografice consultate și citate în cadrul tezei de abilitare